

Kluvna tungor

Om kritiken mot massövervakningsförslaget
Chat Control och hur riksdagspartierna har
kommunicerat och agerat i frågan

KAMRATDATAFÖRENINGEN
KONSTELLATIONEN

Kamratdataföreningen Konstellationen

September 2024

All text med undantag för citat är publicerad under [CC0-licens](#)

[Omslagsbild](#): Edgar Oliver på Pixabay

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
Bakgrund.....	4
Kritiken mot Chat Control.....	5
Kritik internationellt.....	5
Kritik i Sverige.....	7
Partiernas agerande.....	9
Centerpartiet.....	9
I Sverige.....	9
I EU.....	9
Historiskt agerande.....	9
Inför Europaparlamentsvalet 2024.....	10
Miljöpartiet.....	11
I Sverige.....	11
I EU.....	11
Historiskt agerande.....	11
Inför Europaparlamentsvalet 2024.....	12
Socialdemokraterna.....	12
I Sverige.....	12
I EU.....	12
Historiskt agerande.....	12
Inför Europaparlamentsvalet 2024.....	13
Vänsterpartiet.....	13
I Sverige.....	13
I EU.....	14
Historiskt agerande.....	14
Inför Europaparlamentsvalet 2024.....	14
Kristdemokraterna.....	15
I Sverige.....	15
I EU.....	15
Historiskt agerande.....	15
Inför Europaparlamentsvalet 2024.....	16
Liberalerna.....	17
I Sverige.....	17
I EU.....	18
Historiskt agerande.....	18
Inför Europaparlamentsvalet 2024.....	18
Moderaterna.....	18
I Sverige.....	18
I EU.....	19
Historiskt agerande.....	19
Inför Europaparlamentsvalet 2024.....	19
Sverigedemokraterna.....	20
I Sverige.....	20
I EU.....	20
Historiskt agerande.....	20
Inför Europaparlamentsvalet 2024.....	21
Sammanfattning av partiernas agerande.....	21
Enkäten med frågorna.....	22

Tillvägagångssätt.....	22
Frågorna.....	22
Partiernas svar.....	24
Avslutning.....	24

Sammanfattning

I maj 2022 lade EU-kommissionär Ylva Johansson fram förslaget som i folkmun kallas Chat Control 2.0. Förslaget är tänkt att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn och sådant material (CSAM-material). Förslaget har fått kritik för att förslaget är framtaget på felaktiga antaganden kring hur meddelandetjänster fungerar rent tekniskt och att det underminerar möjlighet till säker kommunikation. Kritiker har kallat förslaget för ett massövervakningsförslag.

Kritiken har varit omfattande i Sverige och i hela EU. Många ledarsidor, organisationer, forskare och experter har deltagit i debatten.

Inför EU-valet hade flera riksdagspartier uttalat tydlig kritik mot Chat Control men sedan agerat helt annorlunda i Sveriges riksdag.

Det har med andra ord varit oklart var partierna står i frågan. Därför skickade vi i Kamratdataföreningen Konstellationen ut en enkät med sju frågor om Chat Control, övervakning och personlig integritet till alla riksdagspartier så att partierna kan tydliggöra vad de faktiskt tycker.

C, V, MP och SD svarade på enkäten. De svarade alla "ja" på våra frågor och har därmed tagit tydligt ställning mot Chat Control och massövervakning.

S, M, KD och L svarade inte på enkäten trots flera påminnelser.

Socialdemokraternas ställning har dock varit tydligt för Chat Control så deras position är redan känd. Men de borde kunna svara på om de anser att den mänskliga rättigheten till privat korrespondens bör fortsätta vara en mänsklig rättighet. De bör också kunna svara på om de tror att mer material än CSAM-material kommer skannas efter om Chat Control blir verklighet. De har också haft motstridiga utsagor gällande huruvida totalsträckskrypterad kommunikation ska skannas eller inte.

M, KD och L har alla agerat inkonsekvent i förhållande till sin kommunikation och bör svara på hur de ställer sig till Chat Control, övervakning och personlig integritet.

Den här rapporten är en redogörelse för den massiva kritiken som funnits mot Chat Control, internationellt och i Sverige. Den redogör också för hur partierna har agerat historiskt och visar med all tydlighet de dubbla budskap som flera partier har fört fram.

Den här rapporten är inte en fullständig redogörelse över all kritik som funnits mot Chat Control, hur processen har gått till, hur de olika förslagen eller varianterna av Chat Control skiljer sig från varandra eller de tveksamma kontakter mellan politiker och näringsliv. Vi hade gärna skrivit det men har behövt begränsa oss av tidsskäl.

Vi vill uttrycka vår tacksamhet för den partipolitiskt obundna webbplatsen ChatControl.se som gjort ett stort och viktigt arbete med att samla in information som vi använt av oss i rapporten.

Bakgrund

Chat Control 2.0 lades fram i maj 2022. Dessförinnan fanns Chat Control 1.0. Där tilläts leverantörer som tillhandahåller okrypterade kommunikationstjänster att skanna kommunikationen efter material med sexuella övergrepp mot barn (CSAM). Leverantörer som deltog i detta system innefattade Gmail, Facebook/Instagram Messenger, Skype, Snapchat, iCloud Mail och Xbox. Deltagandet var frivilligt.¹

Enligt förslaget till Chat Control 2.0 kommer leverantörer som tillhandahåller kommunikations- och molnlagringstjänster kunna bli ålagda att spåra hela eller delar av sina tjänster för att söka efter CSAM och grooming (vuxnas kontaktsökning med barn i sexuellt syfte). Det som tidigare var frivilligt med Chat Control 1.0 blir nu obligatoriskt med Chat Control 2.0. Framöver när vi skriver om Chat Control så syftar vi på Chat Control 2.0.

Spårningen kommer gå till på så sätt att en nationell myndighet utfärdar en så kallad spårningsorder. Sökningen avgränsas inte till enskilda användare av tjänsten utan det är tjänsten i sig som spårningsordern omfattar. Om en leverantör av en kommunikations- eller molnlagringstjänst får en spårningsorder innebär det att leverantören utifrån hur spårningsordern är utformad ska skanna innehållet för att söka efter material innehållande sexuella övergrepp mot barn eller grooming.²

Sammanfattningsvis kan man säga att nästan all av EU:s internetanvändares kommunikation kommer att skannas, oavsett om man är misstänkt för något brott eller inte.

EU-kommissionens förslag har sedan dess diskuterats och analyserats hos lagstiftarna i EU-parlamentet och medlemsländerna i ministerrådet. I november 2023 gjordes ett genombrott när EU-parlamentet samlat en majoritet bakom en gemensam position som avvisade stora delar av förslaget. Alla partigrupper stod bakom förslaget. En av förslagets högljuddaste kritiker har varit den tyske piratpartisten Patrick Breyer som förhandlade för den gröna gruppen. Han sade att i EU-parlamentets förslag hade de tagit bort de omtvistade och problematiska delarna, såsom masskanning av hela tjänster, även för totalsträckskrypterade tjänster, obligatorisk ålderskontroll för alla kommunikationstjänster eller att utesluta alla barn under 16 år från vanliga appar. Istället lade de till mer effektiva, domstolssäkra och rättighetsrespekterande åtgärder till det ursprungliga förslaget för att hålla barn säkra på nätet. Med EU-parlamentets förslag kommer det alltså inte ske någon masskanning eller allmän övervakning och inte heller någon urskillningslös skanning av privat kommunikation eller införande av bakdörrar för att försvaga kryptering. Istället får bara

1 The Register, German Digital Affairs Committee hearing heaps scorn on Chat Control, https://www.theregister.com/2023/03/03/german_digital_committee_hearing_heaps/ (Hämtad 2024-09-15)

2 Integritetsmyndigheten, CSAM-förordningen (Chat Control 2.0) och ett tryggt informationssamhälle, <https://www.imy.se/blogg/csam-forordningen-chat-control-2.0-och-ett-tryggt-informationssamhalle/> (Hämtad 2024-09-15)

övervakning ske av enskilda personer och grupper som misstänks vara kopplade till material med sexuella övergrepp mot barn³⁴⁵⁶.

Efter det har de olika medlemsländerna som har haft EU-ordförandeskapet försökt med olika justeringar av EU-kommissionens ursprungliga förslag för att få gehör bland medlemsländerna. Det senaste som var uppe i Sveriges riksdag var Belgiens förslag som behandlades 18 juni på Justitiekommitténs möte. Belgien misslyckades med att samla tillräckligt många länder bakom sitt förslag. Den här gången är det Ungern (som har EU-ordförandeskapet nu) som har lagt fram ett nytt förslag. Inget av de olika förslagen skiljer sig i grunden från EU-kommissionens ursprungliga förslag. Det är mindre tekniska detaljer som inte ändrar på det faktum att det som föreslås är införandet av en massövervakningsapparat för att skanna av människors privata kommunikationer som inte är misstänkta för brott.

Kritiken mot Chat Control

Kritiken mot Chat Control har varit omfattande, både internationellt och i Sverige. Kritikerna vi hänvisar till i den här rapporten har understrykt vikten av att bekämpa sexuella övergrepp mot barn, grooming och spridande av CSAM-material men att förslaget inte kommer uppnå ambitionerna samt ha väldigt negativa effekter på fri- och rättigheter. Vi tar bara upp ett urval av kritik av tidsskäl. Men det finns många fler kritiska röster än det vi hänvisar till i denna rapport.

Kritik internationellt

Minsterrådets legal service menar att intrånget i den interpersonella kommunikationen utgör en särskilt allvarlig begränsning för rätten till integritet och skydd av personuppgifter enligt artiklarna 7 och 8 i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna (respekt för privatlivet och familjelivet samt skydd av personuppgifter).⁷

EU-parlamentets konsekvensutredning menar att förslaget effekter förväntas vara begränsade eftersom förövare flyttar över kommunikation till dark net / deep web. De uttrycker också oro över att skannandet av totalsträckskrypterad kommunikation (end-to-end-encryption - E2EE) kommer att göra tjänster som använder det (och deras användare) mer sårbara. De lyfter också att förslaget skulle bryta mot artiklarna 7 och 8 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Att bryta mot förbudet mot allmän lagring av uppgifter och förbudet mot allmänna övervakningsskyldigheter kan

3 Genombrott i kontroversiellt förslag om kampen mot barnporr på nätet, Europaportalen, <https://www.europaportalen.se/2023/10/genombrott-i-kontroversiellt-forslag-om-kampen-mot-barnporr-pa-natet> (Hämtad 2024-09-16)

4 EU-parlamentet röstar för viktig förändring av "Chat Control 2.0", PC för alla, <https://www.pcfforall.se/article/2137224/eu-parlamentet-rostar-for-viktig-forandring-av-chat-control-2-0.html> (Hämtad 2024-09-16)

5 Child sexual abuse online: effective measures, no mass surveillance, EU-parlamentets webbplats, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20231110IPR10118/child-sexual-abuse-online-effective-measures-no-mass-surveillance> (Hämtad 2024-09-16)

6 EU-parlamentet tar strid mot den kontroversiella chat control-lagen, Dagens Nyheter, <https://www.dn.se/varlden/eu-parlamentet-tar-strid-mot-den-kontroversiella-chat-control-lagen/> (Hämtad 2024-09-16)

7 Council of the European Union, Proposal for a Regulation laying down rules to prevent and combat child sexual abuse – detection orders in interpersonal communications – Articles 7 and 8 of the Charter of Fundamental Rights – Right to privacy and protection of personal data – proportionality, <https://eur.eu/f/6ql> (Hämtad 2024-09-15)

inte motiveras menar dem. Men allt är inte dåligt i förslaget menar de och tar upp inrättandet av ett EU-center och att det positivt skulle påverka bekämpandet av CSAM⁸.

EU:s dataskyddsmyndighet anser att förslaget väcker allvarliga dataskydds- och integritetsproblem. De menar att förslaget behöver ändras så att det inte leder till att krypteringen försvagas eller försämras på en generell nivå.⁹

134 civilsamhälletsorganisationer skrev under ett öppet brev där de uppmanar EU-kommissionen att dra tillbaka förslaget. Undertecknarna kommer från ett brett spektrum av grupper som arbetar med mänskliga rättigheter – inklusive vuxnas och ungas digitala rättigheter, skydd av journalister och mediefrihet, advokater, visseblåsare, könsrättsvård, demokrati och fred, arbetare, barns hälsa med mera. De menar att EU-kommissionens förslag sannolikt skulle göra mycket mer skada än nytta. De menar att i den viktiga kampen mot sexuella övergrepp och utnyttjande av barn stödjer de åtgärder som är riktade, effektiva och proportionerliga. De skriver att många av dem har tidigare talat ut om hur man säkerställer att åtgärder för att hålla barn säkra på nätet görs i enlighet med befintliga mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen och har direkt erfarenhet av hur sådana regler och principer är väsentliga för att upprätthålla demokrati, tillgång till rättvisa och oskuldspresumtion¹⁰.

Mer än 300 forskare och akademiker varnar i ett öppet brev för effekten Chat Control skulle få. I brevet varnade de beslutsfattare för EU-kommissionens förslag, med hänvisning till skadliga bieffekter av storskalig genomsökning av onlinekommunikation som skulle ha en kylande effekt på samhället och negativt påverka demokratier. Huvudskälen som forskare och akademiker nämner i brevet för att inte gå vidare med denna lag är att detektionstekniker som kan användas för att skanna onlinekommunikation är bristfälliga och sårbara för attacker, de farliga konsekvenserna av att försvaga totalsträckskryptering (end-to-end-kryptering E2EE), som är det enda verktyg vi har för att skydda vår data i digitala utrymmen och allvarliga tvivel om effektiviteten av de tekniker som införs genom förordningen, vilket kan göra det möjligt för förövare att undvika upptäckt och flytta till en annan plattform¹¹.

FN:s människorättskommissionär har i en rapport om spionprogramvara och övervakning lyft upp kryptering som en viktig möjliggörare för integritet och mänskliga rättigheter i det digitala rummet. Rapporten uppmanar stater att undvika steg för att försvaga kryptering, inklusive att kräva

8 European Parliament, Proposal for a regulation laying down the rules to prevent and combat child sexual abuse - Complementary impact assessment, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/740248/EPRS_STU\(2023\)740248_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/740248/EPRS_STU(2023)740248_EN.pdf) (Hämtad 2024-09-15)

9 European Data Protection Board, Joint Opinion 4/2022 on the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down rules to prevent and combat child sexual abuse, https://www.edps.europa.eu/system/files/2022-07/22-07-28_edpb-edps-joint-opinion-csam_en.pdf (Hämtad 2024-09-15)

10 European Commission must uphold privacy, security and free expression by withdrawing new law, say civil society, EDRI:s webbplats, <https://edri.org/our-work/european-commission-must-uphold-privacy-security-and-free-expression-by-withdrawing-new-law/> (Hämtad 2024-09-16)

11 Open letter: Hundreds of scientists warn against EU's proposed CSA Regulation, EDRI:s webbplats, <https://edri.org/our-work/open-letter-hundreds-of-scientists-warn-against-eus-proposed-csa-regulation/> (Hämtad 2024-09-16)

installerade bakdörrar för att kunna utföra så kallad klientsideskanning¹². Rapporten nämner inte specifikt Chat Control men risken med att installera bakdörrar är densamma.

Electronic Frontier Foundation som är en amerikansk icke-vinstdrivande organisation som försvarar fri- och rättigheter online menar att advokater, journalister, människorättsarbetare, politiska dissidenter och förtryckta minoriteter – de människor som behöver säker kommunikation mest – kommer att drabbas hårdast av Chat Control¹³¹⁴.

Flera företag som tillhandahåller säkra och krypterade tjänster har också uttalat stark kritik mot förslaget, som Mullvad¹⁵, Bahnhof¹⁶, Signal¹⁷, Proton¹⁸ och Tuta¹⁹.

Kritik i Sverige

Även i Sverige har kritiken varit hård. I skrivande stund har 39 svenska ledarsidor skrivit kritiskt om Chat Control²⁰, inklusive dagstidningar som DN, SvD, Expressen, Göteborgs-Posten och Dagens ETC, lokala tidningar som Corren, Arvika Nyheter och Eskilstunakurien samt profiltidningar som Syre, Dagen och Sändaren.

Journalistförbundet varnade för intrånget i den personliga integriteten men också hur källskyddet riskeras²¹.

Internetstiftelsen menar att det blir ett alltför stort ingripande i grundläggande fri- och rättigheter, i synnerhet rätten till skydd av privatlivet och därför inte är proportionerligt. De varnar också för att bakdörrar behöver installeras i totalsträckskrypterade tjänster vilket kan missbrukas²².

Integritetsmyndigheten understryker vikten av att informationssäkerheten måste skyddas och att det måste framgå i ett förslag att kryptering inte ska brytas eller försvagas. Myndigheten anser också att

12 Spyware and surveillance: Threats to privacy and human rights growing, UN report warns, FN:s människorättskommissionärs webbplats, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/09/spyware-and-surveillance-threats-privacy-and-human-rights-growing-un-report> (Hämtad 2024-09-16)

13 Now The EU Council Should Finally Understand: No One Wants “Chat Control”, EFF:s webbplats, <https://www.eff.org/deeplinks/2024/06/now-eu-council-should-finally-understand-no-one-wants-chat-control> (Hämtad 2024-09-18)

14 The EU's New Message-Scanning Regulation Must Be Stopped, EFF:s webbplats, <https://www.eff.org/deeplinks/2022/06/eus-new-message-scanning-regulation-must-be-stopped> (Hämtad 2024-09-18)

15 Lagförslaget chat control hör inte hemma i demokratiska samhällen, Mullvads webbplats, <https://mullvad.net/sv/chatcontrol> (Hämtad 2024-09-18)

16 Jon Karlung: “Chat Control är en demokratisk katastrof”, Bahnhofs webbplats, <https://bahnhof.se/2023/04/04/jon-karlung-chat-control-ar-en-demokratisk-katastrof/> (Hämtad 2024-09-18)

17 EU chat control law proposes scanning your messages — even encrypted ones, The Verge, <https://www.theverge.com/2024/6/19/24181214/eu-chat-control-law-propose-scanning-encrypted-messages-csam> (Hämtad 2024-09-18)

18 It's the EU's turn to admit Chat Control won't work, Protons webbplats, <https://proton.me/blog/eu-chat-control> (Hämtad 2024-09-18)

19 Call "Upload Moderation" by its real name: Chat Control!, Tutas webbplats, <https://tuta.com/blog/germany-stop-chat-control> (Hämtad 2024-09-18)

20 Chat Control 2.0, <https://chatcontrol.se/> (Hämtad 2024-09-16)

21 DN Debatt. ”EU:s nya massövervakning får inte förstöra källskyddet”, Dagens Nyheter, <https://www.dn.se/debatt/eus-nya-massovervakning-far-inte-forstora-kallskyddet/> (Hämtad 2024-09-16)

22 Inlägg på LinkedIn av Carl Piva som är VD för Internetstiftelsen, https://www.linkedin.com/posts/carlpiva_ang%C3%A5ende-f%C3%B6rslaget-till-europaparlamentets-activity-7056978434094153730-R5TG (Hämtad 2024-09-16)

genomsökning av ljudkommunikation inte ska omfattas av de spårningsskyldigheter som kan fastställas genom en spårningsorder då det är särskilt integritetskränkande²³.

Centrum för rättvisa menar att Chat Control handlar om en massövervakning av EU:s medborgare med en omfattning som saknar historiskt motstycke. Deras juridiska bedömning är att även kommissionens förslag är oförenligt med grundläggande fri- och rättigheter. De varnar även för att tekniken som föreslås användas inte heller är tillräckligt tillförlitlig och andelen felaktiga träffar riskerar att bli stor. De varnar även för att journalisters möjligheter att skydda sina källor och visselblåsares möjligheter att slå larm om missförhållanden kommer påverkas. Deras bedömning är att förslaget inte är förenligt med varken svensk grundlag, Europakonventionen eller EU:s rättighetsstadga²⁴.

Säkerhetsexperten Karl Emil Nikka har kritiserat Chat Control starkt och är också kritisk till den okunskap som finns bland förespråkarna kring hur tekniken fungerar²⁵. Han har kritiserat EU-kommissionären Ylva Johansson och menar att hon framfört både vilseledande påståenden och direkta lögn²⁶.

Stefan Axelsson, professor i digital forensik och cybersäkerhet vid Stockholms universitet, säger att "Inte ens Östtysklands säkerhetspolis Stasi hade övervakning på den här nivån"²⁸. Han menar också att förslaget skulle vara totalt ineffektivt när det gäller att bekämpa barnövergrepp och att varje form av krypterad kommunikation kommer omöjliggöras med Chat Control.

Janne Flyghed, professor i kriminologi som forskar om bland annat övervakning kontra personlig integritet, menar att vid inrättandet av varje ny kontrollmetod måste man fundera på hur den kommer hanteras av en mer illasinnad regim²⁹. Liksom andra menar han att de som man vill stoppa kommer gå över till andra kommunikationskanaler, som darknet eller egna servrar och därmed blir effekten väldigt låg. Han varnar även för ett sluttande plan när fler och fler intrång på den personliga integriteten sker.

Även Tidningsutgivarna varnar för att man med Chat Control beträder ett sluttande plan där fler angelägna områden kan medföra ny lagstiftning med goda intentioner, men som allvarligt inskränker yttrandefriheten³⁰.

23 CSAM-förordningen (Chat Control 2.0) och ett tryggt informationssamhälle, Integritetsmyndighetens hemsida, <https://www.imy.se/blogg/csam-forordningen-chat-control-2.0-och-ett-tryggt-informationssamhalle/> (Hämtad 2024-09-16)

24 "Sverige måste stoppa massövervakningen", Svenska Dagbladet, <https://www.svd.se/a/nQXmEo/centrum-for-rattvisa-sverige-maste-stoppa-forslaget-om-massovervakning-i-eu> (Hämtad 2024-09-16)

25 Nikka: Regeringen förespråkar massövervakning med Chat Control, M3, <https://www.m3.se/article/2078236/nikka-regeringen-foresprakar-massovervakning-med-chat-control.html> (Hämtad 2024-09-18)

26 Vansinniga lögn^{er} i Ekots lördagsintervju med Ylva Johansson, Nikka Systems webbplats, <https://nikkasystems.com/2023/06/17/vansinniga-logner-i-ekots-lordagsintervju-med-ylva-johansson/> (Hämtad 2024-09-18)

27 Fler missvisande påståenden om Chat Control 2.0, Nikka Systems webbplats, <https://nikkasystems.com/2023/09/23/fler-missvisande-pastaenden-om-chat-control-2-0/> (Hämtad 2024-09-18)

28 Kritiserade EU-förslaget: Så kan dina vanliga familjefoton stämplas som pedofili, SVT, <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/eu-forslaget-chat-control-kritiseras> (Hämtad 2024-09-18)

29 Janne Flyghed: Chat control skapar en rättsstat i fritt fall, Arbetaren, <https://www.arbetaren.se/2023/06/08/chat-control-skapar-en-rattsstat-i-fritt-fall/> (Hämtad 2024-09-18)

30 Riksdagen får inte acceptera chat control, Tidningsutgivarna, <https://tu.se/standpunkt/debattinslag/riksdagen-far-inte-acceptera-chat-control/> (Hämtad 2024-09-18)

Partiernas agerande

Den partipolitiskt oberoende webbplats ChatControl.se samlar information och nyheter om Chat Control. Informationen sammanställdes inför EU-valet. Detta avsnitt är huvudsakligen taget från den sidan³¹. Det är kompletterat med information om Justitieutskottets möte 18 juni som ägde rum efter EU-valet.

Centerpartiet

I Sverige

Centerpartiet har 24 riksdagsledamöter och tillhör oppositionen. Centerpartiet tar ställning mot Chat Control 2.0.

Centerpartiet publicerade en debattartikel på SvD Debatt (2023-03-24) om att Sverige borde säga nej till Chat Control 2.0³². Vid justitieutskottets sammanträde 2023-09-14 framförde Centerpartiets närvarande ledamot Ulrika Liljeberg dock ingen förslagsavvikande ståndpunkt³³. I en kommentar till Dagens ETC förklarade Liljeberg detta med att ”hennes partis brist på kritik i justitieutskottet berodde på att regeringens handlingar kom in väldigt sent och att partiets ledamot inte fick tillräckligt med tid för att sätta sig in i ämnet” (2023-09-22)³⁴.

På partistämman 2023 beslutade Centerpartiet att de är emot förslaget (2023-09-29). Samma helg förankrade Centerpartiet denna ståndpunkt i ny debattartikel i Göteborgs-Posten (2023-10-01)³⁵.

På Justitieutskottets mötet (2024-06-18) anmälde Centerpartiet avvikande mening när Belgiens förslag för Chat Control var uppe på agendan och markerade därmed att de var fortsatt mot Chat Control³⁶.

I EU

Historiskt agerande

Under mandatperioden 2019-2024 hade Centerpartiet två EU-parlamentariker: Abir Al-Sahlani och Emma Wiesner. De satt i Renew Europe Group tillsammans med Liberalerna.

31 Partiernas syns / Sveriges Ståndpunkt, ChatControl.se, <https://chatcontrol.se/status/> (Hämtad 2024-09-15)

32 C: Sverige bör säga nej till chat control, Svenska Dagbladet, <https://www.svd.se/a/q1VkzE/c-sverige-bor-saga-nej-till-chat-control> (Hämtad 2024-09-15)

33 Protokoll från justitieutskottets sammanträde 2023/24:1, Handlingar.se, https://handlingar.se/request/protokoll_fran_justitieutskottet#incoming-3279 (Hämtad 2024-09-15)

34 Chat control: Hård kritik mot regeringen inför viktiga beslutet, Dagens ETC, <https://www.etc.se/inrikes/slutspurt-foer-chat-control> (Hämtad 2024-09-15)

35 Vi kan aldrig tillåta att staten övervakar allt vi gör, Göteborgs-Posten, <https://www.gp.se/debatt/vi-kan-aldrig-tillata-att-staten-overvakar-allt-vi-gor.b0a1a3b7-abcc-4005-8550-93e2d994a7f1> (Hämtad 2024-09-15)

36 MP och V röstade ”fel” om kontroversiella förslaget: ”Mänskligt”, SVT, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/mp-och-v-rostade-fel-om-kontroversiella-forslaget-manskligt> (Hämtad 2024-09-15)

Abir Al-Sahlani var öppet kritisk till förslaget och publicerade två debattartiklar: en i Svenska Dagbladet (2023-03-24)³⁷ och en i Göteborgsposten (2023-10-01)³⁸. Abir Al-Sahlani kritiserade också förslaget i en debatt i SVT Forum (2023-04-26)³⁹.

Abir Al-Sahlani och Emma Wiesner skrev tillsammans en debattartikel i Svenska Dagbladet (2023-04-24)⁴⁰ där de poängterade att de gör allt de kan ”för att skydda svenskarnas integritet” och nämner Chat Control 2.0-frågan specifikt.

Abir Al-Sahlani bidrog med 17 ändringsförslag till ursprungsförslaget, se LIBE-AM-746814⁴¹, LIBE-AM-749189⁴², LIBE-AM-749190⁴³ och LIBE-AM-749191⁴⁴. Ändringsförslag 1332 (som också berörs via ändringsförslag 1701) var extra intressant. Abir Al-Sahlani skrev att ”nothing in this Regulation shall be interpreted as a requirement to break cryptography, scan content on users’ devices [or] restrict anonymous access to online services and software applications”.

Inför Europaparlamentsvalet 2024

Centerpartiet hade rätten till privat kommunikation som en del av sin valplattform till EU-valet 2024⁴⁵

"Centerpartiet anser att det krävs hårdare tag med fler verktyg och större resurser till rättsväsendet, men vi måste samtidigt fortsätta värna den personliga integriteten. Det finns därför åtgärder som vi säger nej till, både på nationell nivå och på EU-nivå.

Ett exempel på det är lagförslaget Chat Control. Ett annat är delningen av hälsodata i en EU-gemensam hälsoplattform. Rätten till privatliv och privat kommunikation måste stärkas i Sverige och hela Europa. Centerpartiet kommer alltid kämpa emot dåligt utformade förslag som inte respekterar din integritet."

– Centerpartiets valplattform till Europaparlamentsvalet 2024

I SVT:s valkompass inför Europaparlamentsvalet 2024⁴⁶ svarade Centerpartiet att ”All brottsbekämpning måste ske på ett rättssäkert sätt med respekt för den personliga integriteten”. Det kallade det ”en hörnsten i demokratin”.

37 C: Sverige bör säga nej till chat control, Svenska Dagbladet, <https://www.svd.se/a/q1VkzE/c-sverige-bor-saga-nej-till-chat-control> (Hämtad 2024-09-15)

38 Vi kan aldrig tillåta att staten övervakar allt vi gör, Göteborgs-Posten, <https://www.gp.se/debatt/vi-kan-aldrig-tillata-att-staten-overvakar-allt-vi-gor.b0a1a3b7-abcc-4005-8550-93e2d994a7f1> (Hämtad 2024-09-15)

39 Nytt EU-förslag om att bekämpa brotten med Chat Control, SVT, <https://www.svt.se/nyheter/svtforum/brottsbekampning-med-chat-control> (Hämtad 2024-09-15)

40 ”Dina hälsodata ska inte nyttjas utan samtycke”, Svenska Dagbladet, <https://www.svd.se/a/MomQ3o/c-dina-halsodata-ska-inte-nyttjas-utan-samtycke> (Hämtad 2024-09-15)

41 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-746814_EN.pdf (Hämtad 2024-09-15)

42 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749189_EN.pdf (Hämtad 2024-09-15)

43 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749190_EN.pdf (Hämtad 2024-09-15)

44 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749191_EN.pdf (Hämtad 2024-09-15)

45 Valplattform till Europaparlamentsvalet 2024, Centerpartiet.se, <https://www.centerpartiet.se/download/18.546951f618cf66a0eefb8a1d/1706810963962/Centerpartiets%20valplattform%20f%C3%B6r%20EU-valet%202024.pdf> (Hämtad 2024-09-15)

46 SVT Valkompass, <https://valkompass.svt.se/eu-2024/fraga/all-privat-digital-kommunikation-ska-kunna-overvakas-i-brottsforebyggande-syfte/> (Hämtad 2024-09-15)

Emma Wiesner och Abir Al-Sahlani ställde båda upp för omval. De skrev ett gemensamt svar på Tidningsutgivarnas fråga⁴⁷ som bekräftade deras syn på Chat Control 2.0 (2024-05-03). De poängterade att Europaparlamentets förhandlingsposition är ”smalare och mycket mer effektivt än det ursprungliga förslaget”.

Miljöpartiet

I Sverige

Miljöpartiet har 18 riksdagsledamöter och tillhör oppositionen. Miljöpartiet tar ställning mot Chat Control 2.0.

2023-04-18 publicerade Miljöpartiet sin ståndpunkt på sin webbplats⁴⁸. Enligt ståndpunkten ville Miljöpartiet ”inte stödja de delar som handlar om obligatorisk scanning av privat kommunikation som det är utformat i kommissionens förslag just nu”.

Vid justitieutskottets sammanträde⁴⁹ 2023-09-14 hade Miljöpartiet bytt sida och stöttade regeringens förslag trots att det inför just ”obligatorisk scanning av privat kommunikation”. Rasmus Ling, MP-ledamot i justitieutskottet, bekräftade Miljöpartiets nya ståndpunkt i en intervju med Syre⁵⁰ (2023-09-22).

Vid EU-nämndens sammanträde 2023-10-13 hade Miljöpartiet bytt tillbaka till sin ursprungliga ståndpunkt och skrev ett yttrande tillsammans med förslagskritiska Centerpartiet. Miljöpartiet markerade därmed att de inte längre stod bakom regeringslinjen.

På Justitieutskottets sammanträde (2024-06-18) anmälde Miljöpartiet inte avvikande mening när Belgiens förslag för Chat Control var uppe på agendan och markerade därmed inte någon kritik mot Chat Control⁵¹. Detta menade Miljöpartiet var en miss, att deras representant Rasmus Ling (MP) gjort en felaktig bedömning om hur partiet ställer sig i frågan och att Miljöpartiet fortsatt är emot Chat Control⁵².

I EU

Historiskt agerande

Under mandatperioden 2019-2024 hade Miljöpartiet tre EU-parlamentariker: Alice Bah Kuhnke, Pär Holmgren och Jakob Dalunde. De satt i Gruppen De gröna/Europeiska fria alliansen. Alice Bah Kuhnke var öppet kritisk till ursprungsförslaget i en kommentar på Miljöpartiets webbplats⁵³ (2023-04-18).

47 Bred enighet om pressfrihet bland EU-kandidater, Tidningsutgivarna, <https://tu.se/standpunkt/pressfrihet/bred-enighet-om-pressfrihet-bland-svenska-eu-kandidater/> (Hämtad 2024-09-15)

48 Därför säger MP nej till Chat Control, Miljöpartiets hemsida, <https://www.mp.se/just-nu/darfor-sager-mp-nej-till-chat-control/> (Hämtad 2024-09-15)

49 Protokoll från justitieutskottets sammanträde 2023/24:1, Handlingar.se, https://handlingar.se/request/protokoll_fran_justitieutskottet#incoming-3279 (Hämtad 2024-09-15)

50 Beslut om övervakningslagen Chat control skjuts fram, Syre, <https://tidningensyre.se/2023/22-september-2023/beslut-om-overvakningslagen-chat-control-skjuts-fram/> (Hämtad 2024-09-15)

51 MP och V röstade ”fel” om kontroversiella förslaget: ”Mänskligt”, SVT, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/mp-och-v-rostade-fel-om-kontroversiella-forslaget-manskligt> (Hämtad 2024-09-15)

52 V och MP: Vi är fortsatt emot chat control, Aftonbladet, <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/vg59gL/miljopartiet-anklagas-for-logn-om-chat-control> (Hämtad 2024-09-15)

Inför Europaparlamentsvalet 2024

Miljöpartiet nämnde uttryckligen rätten till privat kommunikation och motverkandet av massövervakning i sitt valmanifest för EU-valet⁵⁴

"Vi vill skydda din rätt till privat kommunikation. Massövervakning från stater och företag ska motverkas."

– Miljöpartiets valmanifest för EU-valet 2024

Miljöpartiet var lika tydliga i sitt svar i SVT:s valkompass inför Europaparlamentsvalet⁵⁵. De sade att "EU ska inte ägna sig åt massövervakning av oskyldiga medborgares privata kommunikation". De sade också att "det vore dessutom ineffektivt att övervaka all kommunikation" ur ett brottsbekämpningsperspektiv.

Inför EU-valet 2024 var Miljöpartiets tre toppnamn Alice Bah Kuhnke, Pär Holmgren och Isabella Lövin. Alla tre är motståndare till Chat Control 2.0. De bekräftade detta med individuella svar i en intervju med Tidningsutgivarna⁵⁶ (2024-05-03). Alla tre varnade också för att Chat Control "öppnar upp för statlig massövervakning av oskyldiga medborgare".

Socialdemokraterna

I Sverige

Socialdemokraterna har 107 riksdagsledamöter och tillhör oppositionen. Socialdemokraterna förespråkar Chat Control 2.0 och har gjort det sedan start. EU-kommissionär Ylva Johansson som ligger bakom förslaget är socialdemokrat.

Vid justitieutskottets sammanträde 2023-09-14⁵⁷ bekräftade Socialdemokraterna sin syn och sade att de "anser att förslaget till den svenska ståndpunkten bör vara i enlighet med ordförandelandets (på den tiden Spaniens) kompromissförslag".

I EU

Historiskt agerande

Socialdemokraterna hade fem EU-parlamentariker under mandatperioden 2019-2024: Heléne Fritzon, Erik Bergkvist, Evin Incir, Ilan de Basso och Carina Ohlsson. De satt i Gruppen Progressiva förbundet av Socialdemokrater i Europaparlamentet.

53 Därför säger MP nej till Chat Control, Miljöpartiets hemsida, <https://www.mp.se/just-nu/darfor-sager-mp-nej-till-chat-control/> (Hämtad 2024-09-15)

54 Miljöpartiets EU-valplattform 2024, https://www.mp.se/wp-content/uploads/2024/04/mp_valmanifest_eu_2024.pdf (Hämtad 2024-09-15)

55 SVT Valkompass, <https://valkompass.svt.se/eu-2024/fraga/all-privat-digital-kommunikation-ska-kunna-overvakas-i-brottsforebyggande-syfte/> (Hämtad 2024-09-15)

56 Bred enighet om pressfrihet bland EU-kandidater, Tidningsutgivarna, <https://tu.se/standpunkt/pressfrihet/bred-enighet-om-pressfrihet-bland-svenska-eu-kandidater/> (Hämtad 2024-09-15)

57 Protokoll från justitieutskottets sammanträde 2023/24:1, Handlingar.se, https://handlingar.se/request/protokoll_fran_justitieutskottet#incoming-3279 (Hämtad 2024-09-15)

Heléne Fritzon publicerade förslagsstöttande debattartiklar i Svenska Dagbladet⁵⁸ (2023-04-09) och Aktuellt i politiken⁵⁹ (2023-04-12) samt försvarade förslaget i en debatt i SVT Forum⁶⁰ (2023-04-26).

Heléne Fritzon, Evin Incir och Carina Ohlsson lämnade in ändringsförslag till ursprungsförslaget. Se LIBE-AM-746814⁶¹, LIBE-AM-749189⁶², LIBE-AM-749190⁶³ och LIBE-AM-749191⁶⁴ (22 ändringsförslag varav tre utan Evin Incir). Ändringsförslagen åtgärdade inte grundproblemen med Chat Control 2.0. Även om ändringsförslag 385 och 1161 förtydligade att totalsträckskryptering skulle tillåtas så krävde ändringsförslag 329 och 1049 att innehåll i totalsträckskrypterade tjänster skulle kunna skannas. De tre EU-parlamentarikerna krävde således att bakdörrar skulle byggas in i totalsträckskrypterade appar och/eller tjänster och förespråkade därmed klientsidesskanning i strid med FN:s människorättskommissionärs avrådan.

Inför Europaparlamentsvalet 2024

Både Heléne Fritzon och Evin Incir ställde upp för omval. Evin Incir bekräftade Socialdemokraternas kandidaters gemensamma och fortsatta stöd för Chat Control 2.0 i en intervju med Tidningsutgivarna⁶⁵ (2024-05-03).

Socialdemokraterna bekräftade också sitt stöd för förslaget i SVT:s valkompass⁶⁶ inför Europaparlamentsvalet 2024.

Vänsterpartiet

I Sverige

Vänsterpartiet har 24 riksdagsledamöter och tillhör oppositionen. Vänsterpartiet tar ställning mot Chat Control 2.0.

Vänsterpartiet har publicerat sin ståndpunkt på sin webbplats⁶⁷ (2023-04-06) och de har fortsatt att ta ställning mot förslaget, senast under Justitiekottets sammanträde⁶⁸ 2023-09-14.

På Justitiekottets sammanträde (2024-06-18) anmälde Vänsterpartiet inte avvikande mening när Belgiens förslag för Chat Control var uppe på agendan och markerade därmed inte någon kritik mot

58 "Sexuella övergrepp mot barn måste upptäckas", Svenska Dagbladet, <https://www.svd.se/a/zEkO4r/helene-fritzon-s-sexuella-overgrepp-mot-barn-maste-upptackas> (Hämtad 2024-09-15)

59 Heléne Fritzon: Övergrepp måste vara olagligt också på nätet, Aktuellt i Politiken, <https://aip.nu/helene-fritzon-overgrepp-maste-vara-olagligt-ocksa-pa-natet/> (Hämtad 2024-09-15)

60 Nytt EU-förslag om att bekämpa brotten med Chat Control, SVT, <https://www.svt.se/nyheter/svtforum/brottsbekampning-med-chat-control> (Hämtad 2024-09-15)

61 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-746814_EN.pdf

62 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749189_EN.pdf

63 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749190_EN.pdf

64 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749191_EN.pdf

65 Bred enighet om pressfrihet bland EU-kandidater, Tidningsutgivarna, <https://tu.se/standpunkt/pressfrihet/bred-enighet-om-pressfrihet-bland-svenska-eu-kandidater/> (Hämtad 2024-09-15)

66 SVT Valkompass, <https://valkompass.svt.se/eu-2024/fraga/all-privat-digital-kommunikation-ska-kunna-overvakas-i-brottsforebyggande-syfte/> (Hämtad 2024-09-15)

67 Vänsterpartiet säger nej till Chat control, Vänsterpartiets hemsida, <https://www.vansterpartiet.se/nyheter/vansterpartiet-sager-nej-till-chat-control/> (Hämtad 2024-09-15)

68 Protokoll från justitiekottets sammanträde 2023/24:1, Handlingar.se, https://handlingar.se/request/protokoll_fran_justitiekottet#incoming-3279 (Hämtad 2024-09-15)

Chat Control⁶⁹. Detta menade Vänsterpartiet var en miss, att deras representant Gudrun Nordborg (V) hade uppfattningen att förslaget byggde på EU-parlamentets förslag (vilket de är för) och att de därför missade att anmäla avvikande mening men att de alltså fortfarande är mot Chat Control⁷⁰.

I EU

Historiskt agerande

Vänsterpartiet hade en (1) EU-parlamentariker under mandatperioden 2019-2024: Malin Björk. Hon satt i Vänstergruppen i Europaparlamentet. Hon kritiserade förslaget i en debatt i SVT Forum⁷¹ (2023-04-26) och publicerade en kritisk debattartikel i Sydsvenskan⁷² (2023-06-04). Malin Björk ställde dock inte upp i Europaparlamentsvalet 2024.

Inför Europaparlamentsvalet 2024

Vänsterpartiet nämnde EU-förslagen om övervakning utan brottsmisstanke i dokumentet ”Vänsterpartiets prioriteringar i EU-valet 2024”⁷³.

”Vi ser förslag att övervaka länders invånare utan brottsmisstanke. Vänsterpartiet arbetar för att bryta den nedåtgående spiralen.”

–Vänsterpartiets prioriteringar i EU-valet 2024

Vänsterpartiet nämnde Chat Control 2.0 specifikt i ett av svaren på ”Vad tycker Vänsterpartiet om... A-Ö” som de länkar till från sin webbsida ”EU-val 2024”⁷⁴

”Chat control var ett EU-förslag som innebar att appar och sociala medier-plattformar skulle tvingas att skanna alla sina användares meddelanden. Förslaget har lagts fram av EU-kommissionen som en del av ett större paket som ska skydda barn mot exploatering på nätet. Vänsterpartiet anser att den del som handlar om Chat control inte skulle bidra till det syftet. Det finns mer effektiva åtgärder som måste sättas in för att skydda barn.

Efter massiv kritik från oss och många andra har EU-parlamentet väsentligt förbättrat förslaget. De har bland annat tagit bort alla delar om automatisk scanning. Det har gjort att alla partigrupper ställt sig bakom EU-parlamentets position. Förslaget ligger nu på is bland medlemsländerna och istället har man förlängt en annan, tillfällig lag för att motverka sexuella övergrepp mot barn på nätet.”

– Vänsterpartiet (2024-03-25)

69 MP och V röstade ”fel” om kontroversiella förslaget: ”Mänskligt”, SVT, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/mp-och-v-rostade-fel-om-kontroversiella-forslaget-manskligt> (Hämtad 2024-09-15)

70 V och MP: Vi är fortsatt emot chat control, Aftonbladet, <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/vg59gL/miljopartiet-anklagas-for-logn-om-chat-control> (Hämtad 2024-09-15)

71 Nytt EU-förslag om att bekämpa brotten med Chat Control, SVT, <https://www.svt.se/nyheter/svtforum/brottsbekampning-med-chat-control> (Hämtad 2024-09-15)

72 ”Chat control öppnar för massövervakning av sällan skådat slag.”, Sydsvenskan, <https://www.sydsvenskan.se/2023-06-04/chat-control-oppnar-for-massovervakning-av-sallan-skadat-slag> (Hämtad 2024-09-15)

73 Vänsterpartiets prioriteringar i EU-valet 2024, Vänsterpartiets hemsida, <https://www.vansterpartiet.se/wp-content/uploads/2024/05/v-prioriteringar-eu-val-2024.pdf> (Hämtad 2024-09-15)

74 Chat control, Vänsterpartiets hemsida, <https://www.vansterpartiet.se/euval2024/politik/chat-control/> (Hämtad 2024-09-15)

Vänsterpartiet gav samma svar i en intervju med Tidningsutgivarna⁷⁵ (2024-05-03). Påståendet ”förslaget ligger nu på is” visar att texten på webbplatsen och svaret till Tidningsutgivarna skrevs innan frågan återaktualiserades. Det ”väsentligt förbättrade förslaget” syftar inte på kompromissförslaget som EU-kommissionen arbetar med våren 2024 utan på den förhandlingsposition som Europaparlamentet enades om i november 2023.

I SVT:s valkompass⁷⁶ inför Europaparlamentsvalet ansåg Vänsterpartiet att förslaget var ”mycket dåligt” och att de inte vill ha ett övervakningssamhälle.

Vänsterpartiets lista toppades av Jonas Sjöstedt som var öppet kritisk mot ursprungsförslaget på Twitter/X⁷⁷ (2023-10-26). Inför Europaparlamentsvalet bekräftade han sin syn på Chat Control 2.0 i ett inlägg på Bluesky⁷⁸ (2024-05-23) där han skrev att ”massövervakning utan brottsmisstanke hör inte hemma i en rättsstat”.

Kristdemokraterna

I Sverige

Kristdemokraterna har 19 riksdagsledamöter och tillhör regeringen. Kristdemokraterna förespråkar Chat Control 2.0.

Regeringspartierna stöttade inledningsvis förslaget. Detta meddelade justitieminister Gunnar Strömmer i ett inlägg i Sveriges Radio⁷⁹ (2023-03-31). Tre veckor senare drog de tillbaka sin ståndpunkt och valde att hålla sig neutrala med anledning av EU-ordförandeskapet. Denna ändring framfördes av justitieminister Gunnar Strömmer i en intervju i Svenska dagbladet⁸⁰ (2023-04-19).

Fem månader senare återgick regeringspartierna till att stötta förslaget med några mindre justeringar⁸¹ (2023-09-18). Dessa justeringar påverkade ej ursprungsförslagets krav på att kunna skanna meddelanden som skickas via totalsträckskrypterade tjänster.

I EU

Historiskt agerande

Kristdemokraterna hade två EU-parlamentariker under mandatperioden 2019 – 2024: Sara Skyttedal och David Lega. De satt i Group of the European People’s Party (Christian Democrats) tillsammans med Moderaterna.

75 Bred enighet om pressfrihet bland EU-kandidater, Tidningsutgivarna, <https://tu.se/standpunkt/pressfrihet/bred-enighet-om-pressfrihet-bland-svenska-eu-kandidater/> (Hämtad 2024-09-15)

76 SVT Valkompass, <https://valkompass.svt.se/eu-2024/fraga/all-privat-digital-kommunikation-ska-kunna-overvakas-i-brottsforebyggande-syfte/> (Hämtad 2024-09-15)

77 Inlägg av Jonas Sjöstedt på Twitter/X, <https://x.com/jsjostedt/status/1717427739626532942> (Hämtad 2024-09-15)

78 Inlägg av Jonas Sjöstedt på BlueSky, <https://bsky.app/profile/jonassjostedt.bsky.social/post/3kt6kive7n22r> (Hämtad 2024-09-15)

79 Regeringen vill kunna kontrollera alla digitala meddelanden, Sveriges Radio, <https://sverigesradio.se/artikel/regeringen-vill-kunna-kontrollera-alla-digitala-meddelanden> (Hämtad 2024-09-15)

80 Professor jämför EU:s förslag med Stasi, Svenska Dagbladet, <https://www.svd.se/a/rlek2R/gunnar-strommer-om-chat-control-bestammer-oss-efter-ordforandeskapet> (Hämtad 2024-09-15)

81 Bilaga till dokument från EU-nämnden 2023/24:4F1902 - RIF, Kommenterad dagordning, Riksdagens webbplats, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/bilaga-till-dokument-fran-eu-namnden/rif-kommenterad-dagordning_hb0n4f1902/ (Hämtad 2024-09-15)

Både Sara Skyttedal och David Lega var kritiska till förslaget. I en kommentar till Samnytt⁸² (2023-05-15) sade David Lega att ”förslaget har i nuvarande form stora brister, i nuvarande form hade jag inte kunnat rösta ja” men också att han ville att förslaget ”förbättras till en effektiv, säker och ändamålsenlig lag” som han kan stödja. Detta meddelade David Lega medan Kristdemokraterna i Sverige hade en neutral ståndpunkt.

Sara Skyttedal och David Lega bidrog tillsammans med flera ändringsförslag som syftade till att åtgärda ursprungsförslagets brister. Se LIBE-AM-746814⁸³, LIBE-AM-749189⁸⁴ och LIBE-AM-749190⁸⁵ (18 ändringsförslag varav tre utan David Lega). Sju ändringsförslag var extra intressanta (308, 353, 383, 389, 695, 875, 876) eftersom dessa ändringsförslag krävde att totalsträckskryptering skulle tillåtas och att underminering av krypteringens funktion (till exempel genom klientsides-skanning) skulle förbjudas.

Inför Europaparlamentsvalet 2024

Sara Skyttedal har lämnat Kristdemokraterna och ställde i stället upp för Folklistan. David Lega ställde inte upp för omval. Partilistan toppades i stället av Alice Teodorescu Måwe som har varit öppet kritisk till ursprungsförslaget. Hon publicerade de förslagskritiska artiklarna ”Chat control hör inte hemma i rättsstaten”⁸⁶ (2023-04-10) och ”Varför inte en kamera i sovrummet också?”⁸⁷ (2023-09-20) på sin personliga blogg. Detta var dock några månader innan hon blev medlem i partiet⁸⁸ (2024-01-19).

Inför Europaparlamentsvalet 2024 hade Kristdemokraterna bytt syn. I en intervju med Tidningsutgivarna⁸⁹ (2024-05-03) meddelade Kristdemokraterna att de nu ser på Chat Control 2.0 på följande sätt.

"Kristdemokraterna står bakom Chat Control 2.0. Det handlar om att upptäcka och lagföra sexuella övergrepp mot barn och få bort övergreppsmaterial på nätet. Förslaget har omförhandlats där man stärkt integritetsskyddet samtidigt som man fått ett verktyg för att få bort övergreppsmaterial. Vi står bakom det omförhandlade förslaget och har inte bara stöttat detta utan på EU-nivå även drivit på detta förslag."

– Kristdemokraterna i intervju med Tidningsutgivarna (2024-05-03)

82 Fler partier ansluter sig till SD:s Chat control-motstånd, Samnytt, <https://samnytt.se/fler-partier-ansluter-sig-till-sds-chat-control-motstand> (Hämtad 2024-09-15)

83 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-746814_EN.pdf

84 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749189_EN.pdf

85 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749190_EN.pdf

86 "Chat control" hör inte hemma i rättsstaten, Klartext av Alice Teodorescu, <https://www.aliceteodorescu.se/p/chat-control-hor-inte-hemma-i-rattsstaten> (Hämtad 2024-09-15)

87 Varför inte en kamera i sovrummet också?, Klartext av Alice Teodorescu, <https://www.aliceteodorescu.se/p/varfor-inte-en-kamera-i-sovrummet> (Hämtad 2024-09-15)

88 Skyttedal petad – Alice Teodorescu nytt toppnamn för KD i EU-valet, Europaportalen, <https://www.europaportalen.se/2024/01/mediauppgift-skyttedal-petad-alice-teodorescu-nytt-topppamn-kd> (Hämtad 2024-09-15)

89 Bred enighet om pressfrihet bland EU-kandidater, Tidningsutgivarna, <https://tu.se/standpunkt/pressfrihet/bred-enighet-om-pressfrihet-bland-svenska-eu-kandidater/> (Hämtad 2024-09-15)

Detta budskap kan tolkas på två sätt: antingen att Kristdemokraterna i Europaparlamentet stöttar Chat Control 2.0 eller att de enbart stöttar Europaparlamentets förhandlingsposition.

Kristdemokraternas svar i SVT:s valkompass⁹⁰ inför Europaparlamentsvalet var lika tvetydigt.

"All övervakning kräver en avvägning mellan personlig integritet och effektiv brottsbekämpning. Det kan finnas goda skäl att övervaka viss digital kommunikation i brottsförebyggande syfte, särskilt grova brott som sker online, såsom sexualbrott mot barn. Men det måste också finnas tydliga begränsningar."

– Kristdemokraterna i SVT:s valkompass

I en intervju med Ecpat Sverige⁹¹ (2024-05-29) gav Kristdemokraterna slutligen ett svar som bekräftade att de numera stöttar förslaget. De svarade att förordningen ”bör omfatta alla plattformar och även krypterade appar, annars blir det verkningslöst”.

Liberalerna

I Sverige

Liberalerna har 16 riksdagsledamöter och tillhör regeringen. Liberalerna har en oklar ståndpunkt.

Regeringspartierna stöttade inledningsvis förslaget. Detta meddelade justitieminister Gunnar Strömmer i ett inslag i Sveriges Radio⁹² (2023-03-31). Tre veckor senare drog de tillbaka sin ståndpunkt och valde att hålla sig neutrala med anledning av EU-ordförandeskapet. Denna ändring framfördes av justitieminister Gunnar Strömmer i en intervju i Svenska dagbladet⁹³ (2023-04-19).

Fem månader senare återgick regeringspartierna till att stötta förslaget med några mindre justeringar⁹⁴ (2023-09-18). Dessa justeringar påverkade ej ursprungsförslagets krav på att kunna skanna meddelanden som skickas via totalsträckskrypterade tjänster.

Vid Liberalernas landsmöte 2023 (2023-11-17 till 2023-11-19) beslutades att ”i det fortsatta arbetet med detta förslag kommer Liberalerna stå upp för en rimlig balans mellan brottsbekämpning och personlig integritet” (motion X 16). Ifall detta innebär att Liberalerna lämnar regeringslinjen är oklart.

90 SVT Valkompass, <https://valkompass.svt.se/eu-2024/fraga/all-privat-digital-kommunikation-ska-kunna-overvakas-i-brottsforebyggande-syfte/> (Hämtad 2024-09-15)

91 VALBAROMETER: Partierna om EU-lagstiftning mot sexuella övergrepp mot barn på nätet, ECPAT Sveriges webbplats, <https://ecpat.se/blogg/valbarometer-partierna-om-eu-lagstiftning-mot-sexuella-overgrepp-mot-barn-pa-natet/> (Hämtad 2024-09-15)

92 Regeringen vill kunna kontrollera alla digitala meddelanden, Sveriges Radio, <https://sverigesradio.se/artikel/regeringen-vill-kunna-kontrollera-alla-digitala-meddelanden> (Hämtad 2024-09-15)

93 Professor jämför EU:s förslag med Stasi, Svenska Dagbladet, <https://www.svd.se/a/rlek2R/gunnar-strommer-om-chat-control-bestammer-oss-efter-ordforandeskapet> (Hämtad 2024-09-15)

94 Bilaga till dokument från EU-nämnden 2023/24:4F1902 - RIF, Kommenterad dagordning, Riksdagens webbplats, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/bilaga-till-dokument-fran-eu-namnden/rif-kommenterad-dagordning_hb0n4f1902/ (Hämtad 2024-09-15)

I EU

Historiskt agerande

Liberalerna hade en (1) EU-parlamentariker under mandatperioden 2019 – 2024: Karin Karlsbro. Hon satt i Renew Europe Group tillsammans med Centerpartiet. Karin Karlsbro meddelade via sin officiella Facebook-sida⁹⁵ att hon sade nej till Chat Control 2.0 (2023-05-20). Detta var dock innan svenska partiet bytte tillbaka till sin förslagsstöttande ståndpunkt.

Inför Europaparlamentsvalet 2024

I SVT:s valkompass⁹⁶ inför Europaparlamentsvalet svarade Liberalerna att förslaget var ”mycket dåligt”. Deras fullständiga svar var något mer vacklande.

"Rätten till integritet ska vara stark – gentemot både staten och privata företag. Samtidigt måste integriteten ibland vägas mot andra viktiga intressen, som arbetet mot terrorism eller att bekämpa grova brott mot barn. Integritetsfrågorna måste alltid analyseras noggrant när lagförslag tas fram som kan påverka exempelvis kommunikation i krypterade chattar."

– Liberalerna i SVT:s valkompass

Karin Karlsbro ställde upp för omval och toppade kandidatlistan. I en intervju med Tidningsutgivarna⁹⁷ (2024-05-03) betonade hon varför hon var motståndare till ursprungsförslaget.

Moderaterna

I Sverige

Moderaterna har 68 riksdagsledamöter och tillhör regeringen. Moderaterna förespråkar Chat Control 2.0.

Regeringspartierna stöttade inledningsvis förslaget. Detta meddelade justitieminister Gunnar Strömmer i ett inslag i Sveriges Radio⁹⁸ (2023-03-31). Tre veckor senare drog de tillbaka sin ståndpunkt och valde att hålla sig neutrala med anledning av EU-ordförandeskapet. Denna ändring framfördes av justitieminister Gunnar Strömmer i en intervju i Svenska dagbladet⁹⁹ (2023-04-19).

Fem månader senare återgick regeringspartierna till att stötta förslaget med några mindre justeringar¹⁰⁰ (2023-09-18). Dessa justeringar påverkade ej ursprungsförslagets krav på att kunna skanna meddelanden som skickas via totalsträckskrypterade tjänster.

95 Inlägg på Karin Karlsbros Facebook-sida, <https://www.facebook.com/karlsbroliberal/posts/pfbid02CKHivHcrBkwnWJCNTyJLWvGTS1GSLnjTU1rNetUoGqnH4BWxSYTcmHj6fNdS5exel> (Hämtad 2024-09-15)

96 SVT Valkompass, <https://valkompass.svt.se/eu-2024/fraga/all-privat-digital-kommunikation-ska-kunna-overvakas-i-brottsforebyggande-syfte/> (Hämtad 2024-09-15)

97 Bred enighet om pressfrihet bland EU-kandidater, Tidningsutgivarna, <https://tu.se/standpunkt/pressfrihet/bred-enighet-om-pressfrihet-bland-svenska-eu-kandidater/> (Hämtad 2024-09-15)

98 Regeringen vill kunna kontrollera alla digitala meddelanden, Sveriges Radio, <https://sverigesradio.se/artikel/regeringen-vill-kunna-kontrollera-alla-digitala-meddelanden> (Hämtad 2024-09-15)

99 Professor jämför EU:s förslag med Stasi, Svenska Dagbladet, <https://www.svd.se/a/rlek2R/gunnar-strommer-om-chat-control-bestammer-oss-efter-ordforandeskapet> (Hämtad 2024-09-15)

100 Bilaga till dokument från EU-nämnden 2023/24:4F1902 - RIF, Kommenterad dagordning, Riksdagens webbplats, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/bilaga-till-dokument-fran-eu-namnden/rif-kommenterad-dagordning_hb0n4f1902/ (Hämtad 2024-09-15)

I EU

Historiskt agerande

Moderaterna hade fyra EU-parlamentariker under mandatperioden 2019-2024: Tomas Tobé, Jessica Polfjärd, Jörgen Warborn och Arba Kokalari. De satt i Group of the European People's Party (Christian Democrats) tillsammans med Kristdemokraterna.

Tomas Tobé meddelade via X¹⁰¹ (2023-04-18) och en intervju i Aftonbladet¹⁰² (2023-04-18) att både han och Moderaterna i EU sade nej till ursprungsförslaget. Detta meddelade Tomas Tobé på tiden då regeringspartierna stöttade förslaget (innan de bytte till att vara neutrala och därefter återgå till att stötta förslaget).

Moderaternas fyra EU-parlamentariker bidrog tillsammans med flera ändringsförslag som syftade till att åtgärda ursprungsförslagens brister. Se LIBE-AM-746814¹⁰³, LIBE-AM-749189¹⁰⁴ och LIBE-AM-749190¹⁰⁵ (30 ändringsförslag varav tre utan Jörgen Warborn). Tio ändringsförslag var extra intressanta (353, 356, 381, 383, 389, 391, 795, 875, 876, 1204) eftersom dessa ändringsförslag krävde att totalsträckskryptering skulle tillåtas och att underminering av krypteringens funktion (till exempel genom klientsidesskanning) skulle förbjudas.

Inför Europaparlamentsvalet 2024

Moderaternas samtliga EU-parlamentariker innan EU-valet ställde upp för omval. I ett partiuttalande till Tidningsutgivarna¹⁰⁶ (2024-05-03) meddelade Moderaterna att ”hederliga människor ska ha möjlighet att ha privata konversationer online och kommunicera via helt krypterade tjänster”. Moderaterna meddelade dock också att de ”ser mindre risker att just [Chat Control] ska återkomma” trots att det arbetet med det reviderade förslaget var påbörjat vid intervjutillfället.

I sitt svar till SVT:s valkompass¹⁰⁷ inför Europaparlamentsvalet meddelade Moderaterna att ”hederliga människor ska ha möjlighet att ha privata konversationer online och kommunicera via krypterade tjänster”.

Toppkandidaten Tomas Tobé har kritiserat Chat Control 2.0-förslaget vid upprepade tillfällen. I ett inlägg på X¹⁰⁸ (2024-05-16) betonade han att Europaparlamentet lyckades stoppa Chat Control 2.0. Samma dag visade Arba Kokalari¹⁰⁹ sitt missnöje med massövervakningsförslaget i ett eget inlägg på X (2024-05-16).

101 Inlägg av Tomas Tobé på Twitter/X, <https://x.com/tomastobe/status/1648254012213403650> (Hämtad 2024-09-15)

102 Moderaterna i EU säger nej till Chat control: ”Massövervakning”, Aftonbladet, <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/oneXE0/m-i-eu-sager-nej-till-chat-control-gar-emot-regeringen> (Hämtad 2024-09-15)

103 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-746814_EN.pdf

104 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749189_EN.pdf

105 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749190_EN.pdf

106 Bred enighet om pressfrihet bland EU-kandidater, Tidningsutgivarna, <https://tu.se/standpunkt/pressfrihet/bred-enighet-om-pressfrihet-bland-svenska-eu-kandidater/> (Hämtad 2024-09-15)

107 SVT Valkompass, <https://valkompass.svt.se/eu-2024/fraga/all-privat-digital-kommunikation-ska-kunna-overvakas-i-brottsforebyggande-syfte/> (Hämtad 2024-09-15)

108 Inlägg av Tomas Tobé på Twitter/X, <https://x.com/tomastobe/status/1791039640633254381> (Hämtad 2024-09-15)

109 Inlägg av Arba Kokalari på Twitter/X, <https://x.com/ArbaKokalari/status/1791109015864328474> (Hämtad 2024-09-15)

Sverigedemokraterna

I Sverige

Sverigedemokraterna har 72 riksdagsledamöter och är ett stödparti till regeringen. Sverigedemokraterna stöttade till synes regeringslinjen för Chat Control 2.0. Vid justitieutskottets sammanträde 2023-09-14¹¹⁰ framförde Sverigedemokraternas närvarande ledamöter ingen förslagsavvikande ståndpunkt.

I kontakten med Sverigedemokraternas pressavdelning (2023-09-30) hänvisade dock Sverigedemokraterna till EU-parlamentarikern Charlie Weimers uttalande i Expressen¹¹¹ (2023-04-20) där han var klart kritisk, både till förslaget och att regeringen hade en neutral ståndpunkt under EU-ordförandeskapet.

På Justitieutskottets mötet (2024-06-18) anmälde dock Sverigedemokraterna avvikande mening när Belgiens förslag för Chat Control var uppe på agendan och markerade därmed att de var fortsatt mot Chat Control¹¹². De har därmed för första gången i riksdagen markerat ett motstånd mot Chat Control.

Elsa Widding valdes in i riksdagen som Sverigedemokrat men är politisk vilde sedan 2023¹¹³. Elsa Widdings ståndpunkt kring Chat Control 2.0 är okänd.

I EU

Historiskt agerande

Sverigedemokraterna hade två EU-parlamentariker under mandatperioden 2019 – 2024: Charlie Weimers och Johan Nissinen. De satt i Gruppen Europeiska konservativa och reformister. Peter Lundgren valdes också in i Europaparlamentet som Sverigedemokrat men blev politisk vilde 2022¹¹⁴.

Charlie Weimers var som ovan nämnt kritisk till förslaget. Utöver uttalandet i den nämnda Expressen-artikeln¹¹⁵ (2023-04-20) tog Charlie Weimers tydligt avstånd från Chat Control 2.0 i ett inlägg på X¹¹⁶ (2023-03-22).

Charlie Weimers och Johan Nissinen bidrog med 30 respektive 15 ändringsförslag till ursprungsförslaget. Se LIBE-AM-746814¹¹⁷, LIBE-AM-749189¹¹⁸, LIBE-AM-749190¹¹⁹ och LIBE-

110 Protokoll från justitieutskottets sammanträde 2023/24:1, Handlingar.se,

https://handlingar.se/request/protokoll_fran_justitieutskottet#incoming-3279 (Hämtad 2024-09-15)

111 SD:s kritik om ”chat control”, Expressen, <https://www.expressen.se/nyheter/sds-kritik-om-chat-control/> (Hämtad 2024-09-15)

112 MP och V röstade ”fel” om kontroversiella förslaget: ”Mänskligt”, SVT, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/mp-och-v-rostade-fel-om-kontroversiella-forslaget-manskligt> (Hämtad 2024-09-15)

113 Widding (SD) blir politisk vilde, SVT, <https://www.svt.se/nyheter/snabbkollen/widding-sd-blir-politisk-vilde> (Hämtad 2024-09-15)

114 Peter Lundgren lämnar SD efter domen, Expressen, <https://www.expressen.se/nyheter/peter-lundgren-lamnar-sd-efter-domen/> (Hämtad 2024-09-15)

115 SD:s kritik om ”chat control”, Expressen, <https://www.expressen.se/nyheter/sds-kritik-om-chat-control/> (Hämtad 2024-09-15)

116 Inlägg av Charlie Weimes på Twitter/X, <https://x.com/weimers/status/1638494860331175936> (Hämtad 2024-09-15)

117 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-746814_EN.pdf

118 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749189_EN.pdf

119 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749190_EN.pdf

AM-749191¹²⁰. Sex ändringsförslag var extra intressanta (308, 353, 383, 389, 695, 875) eftersom dessa ändringsförslag krävde att totalsträckskryptering skulle tillåtas och att underminering av krypteringens funktion (till exempel genom klientsidesskanning) skulle förbjudas.

Inför Europaparlamentsvalet 2024

Sverigedemokraterna hade inte med Chat Control 2.0-frågan i sitt valmanifest men de presenterade sin syn på förslaget i sin ordlista som de länkar till från sidan ”Vad vi vill” under rubriken ”Vår politik A-Ö”¹²¹

”Sverigedemokraterna är emot Chat Control. Vi accepterar inte att sekelgamla grundlagsskyddade rättigheter undermineras av EU och anser att medborgarna även fortsatt har en rätt till privatliv och säker kommunikation.”

(Ur Sverigedemokraternas ordlista)

Sverigedemokraterna valde att inte medverka i Tidningsutgivarnas partiundersökning om synen på Chat Control 2.0 (2024-05-03).

I SVT:s valkompass¹²² inför Europaparlamentsvalet 2024 meddelade Sverigedemokraterna att de inte vill ”se att EU eller andra övervakar all privat digital kommunikation då rätten till privat kommunikation är fundamental och det finns stora risker att detta skulle missbrukas”.

Charlie Weimers ställde upp för omval medan Johan Nissinen har lämnat partiet och ställde upp för Folklistan i stället.

Sammanfattning av partiernas agerande

Det parti som konsekvent varit för Chat Control är Socialdemokraterna och har agerat konsekvent för det i riksdagen.

De partier som varit tydligast kritiska mot Chat Control har varit V, C, MP och SD. De har dock alla någon eller några gånger missat att anmäla avvikande mening.

M, L och KD har alla haft företrädare i EU-parlamentet som varit kritiska i varierande grad mot Chat Control men agerat konsekvent för Chat Control i Sveriges riksdag.

120 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-AM-749191_EN.pdf

121 Chat Control, Sverigedemokraternas webbplats, <https://sd.se/a-o/chat-control/> (Hämtad 2024-09-15)

122 SVT Valkompass, <https://valkompass.svt.se/eu-2024/fraga/all-privat-digital-kommunikation-ska-kunna-overvakas-i-brottsforebyggande-syfte/> (Hämtad 2024-09-15)

Enkäten med frågorna

Vi i Kamratdataföreningen Konstellationen ville att partierna skulle tydliggöra sin ställning konkret kring frågor om Chat Control och de olika förslag som dykt upp i processen. Men vi ville också att de skulle ta ställning till mer generella frågor om övervakning och personlig integritet.

Tillvägagångssätt

Vi mailade vår enkät med frågor till alla åtta riksdagspartier den 13 augusti och gav dem fram till 18 september på sig att svara. Vi använde oss av de e-post-adresserna vi fann lämpliga på partiernas respektive webbplatser. Frågorna var upplagda som ja- eller nej-frågor. Vi uppmanade dem att de skulle svara "ja", "nej" eller "vet inte / ingen åsikt / kan inte svara" och meddelade att om de inte svarar något så kommer det att räknas som "vet inte / ingen åsikt / kan inte svara".

Några partier svarade inom en vecka. För de som inte svarade så skickade vi påminnelsemail. För de som inte svarade efter det så mailade vi fler personer inom partiet. Även de partier som inte har svarat har fått mail skickade till info-adressen på riksdagens hemsida, till partisekreterare och gruppledare i riksdag.

Frågorna

Frågorna vi ställde var:

1. Är ni motståndare till EU-kommissionens förslag som kallas Chat Control 2.0?
2. Står ni bakom EU-parlamentets kompromissförslag?
3. Tycker ni att övervakning och skanning bara ska vara riktad mot misstänkta, och inte generell mot alla användare?
4. Tycker ni att totalsträckskrypterad kommunikation ska fortsätta vara tillåten och att man inte ska tvinga tjänster eller appar att kringgå krypteringen?
5. Om Belgiens kompromissförslag (eller väldigt snarlikt förslag) skulle komma upp igen i EU-parlamentet, riksdag eller regering, skulle ni säga nej till förslaget?
6. Anser ni att privat kommunikation är (eller bör vara) en mänsklig rättighet?
7. Anser ni att det finns en risk/sannolikhet för ett sluttande plan med Chat Control så att mer än CSAM-material skannas efter i framtiden?

Vi formulerade frågorna på så sätt som att om man konsekvent värnade den personliga integriteten, var orolig för massövervakning och var kritisk mot Chat Control så skulle man svara "ja" på alla frågor.

Inför varje fråga skrev vi en kort bakgrund vad frågan handlade om.

Vi beskrev kort EU-kommissionären Ylva Johanssons förslag som kallas Chat Control.

Vi skrev också om hur EU-parlamentet i november 2023 röstade för ett rejält reviderat förslag. Förslaget innebär bland annat att det måste finnas en misstanke om brott och totalsträckskrypterade

chattar skulle undantas från skanning. Det mest kritiserade delarna av Chat Control 2.0 togs alltså bort, som masskanning av hela tjänster.

Vi ville knyta an till den bredare diskussionen om generell övervakning och berättade om att en stor del av diskussionen om Chat Control har handlat om att användares all kommunikation ska övervakas hos en tjänst om tjänsten får en spårningsorder mot sig, även om det inte finns brottsmisstanke mot den enskilda användaren. Effekten skulle bli att om t.ex. Facebook får en spårningsorder riktad mot sig ska alla användares kommunikation skannas, även privata chattmeddelanden mellan två personer som inte är misstänkta för brott.

Eftersom många kritiker har lyft problemet att skanningen även skulle omfatta totalsträckskrypterad kommunikation så ville vi ta upp det också. Totalsträckskrypterad kommunikation alltså kommunikation där bara de som kommunicerar kan se kommunikationen i klartext. (Inte ens serverna som används kan läsa innehållet i totalsträckskrypterad kommunikation.) Exempel på appar som använder totalsträckskryptering är Signal, WhatsApp och iMessage. För att man ska kunna skanna sådan kommunikation måste krypteringen kringås, t.ex. genom att apptillverkarna tvingas att installera bakdörrar i apparna så att kommunikationen skannas innan den krypteras och skickas iväg (så kallad klientside-skanning).

Eftersom det var rörigt kring Justitiekottets möte 18 juni 2024 så ville vi ge partierna en chans att tydliggöra sin position. Vi återgav det att när Belgien hade ordförandeskapet i EU tog de fram ett kompromissförslag av Chat Control. En del av förslaget var att totalsträckskrypterade appar skulle skannas innan kryptering skedde, så kallad klientside-skanning. Användare skulle informeras om detta men om de sade nej så skulle appen vara stort obrukbar för en stor del av kommunikation, som delning av bilder, videor och länkar. Kritiker till Chat Control menade att Belgiens förslag i stort var samma massövervakningsförslag som EU-kommissionens ursprungsförslag. När frågan var uppe på Justitiekottets möte i riksdagen 18 juni handlade det om huruvida Sverige skulle stå bakom Belgiens kompromissförslag. C och SD anmälde avvikande mening på mötet men efter mötet uttryckte V och MP att de också skulle ha gjort det.

Många delar kring Chat Control är tekniska. Men i slutändan handlar det om synen på privat kommunikation och personlig integritet. Därför ville vi veta hur partierna tänkte om rätten till privat kommunikation.

Ändamålsglidningen är en av de saker som många kritiker oroar sig mest för när det kommer till Chat Control. Då har man uttryckt oro över att Chat Control skulle innebära inrättande av en övervakningsapparat som sedan skulle kunna användas för att skanna efter mer innehåll än CSAM-material. Begränsningen att söka efter CSAM-material är bara juridisk och politisk, inte teknisk. Man är orolig för ett sluttande plan där man först skannar efter CSAM-material för att senare utöka till att söka efter mer brottsligt material. Därför ville vi veta om partierna också var oroliga för en sådan ändamålsglidning eller sluttande plan.

Partiernas svar

Följande partier svarade: Centerpartiet, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet

Fråga	C	V	MP	SD	L	KD	M	S
1. Är ni motståndare till EU-kommissionens förslag som kallas Chat Control 2.0?	JA	JA	JA	JA	-	-	-	-
2. Står ni bakom EU-parlamentets kompromissförslag?	JA	JA	JA	JA	-	-	-	-
3. Tycker ni att övervakning och skanning bara ska vara riktad mot misstänkta, och inte generell mot alla användare?	JA	JA	JA	JA	-	-	-	-
4. Tycker ni att totalsträckskrypterad kommunikation ska fortsätta vara tillåten och att man inte ska tvinga tjänster eller appar att kringgå krypteringen?	JA	JA	JA	JA	-	-	-	-
5. Om Belgiens kompromissförslag (eller väldigt snarlikt förslag) skulle komma upp igen i EU-parlamentet, riksdag eller regering, skulle ni säga nej till förslaget?	JA	JA	JA	JA	-	-	-	-
6. Anser ni att privat kommunikation är (eller bör vara) en mänsklig rättighet?	JA	JA	JA	JA	-	-	-	-
7. Anser ni att det finns en risk/sannolikhet för ett sluttande plan med Chat Control så att mer än CSAM-material skannas efter i framtiden?	JA	JA	JA	JA	-	-	-	-

Avslutning

Syftet med denna rapporten har varit att tydliggöra hur de svenska riksdagspartierna har agerat i frågan om Chat Control och hur de svarar på de konkreta frågor om Chat Control, övervakning och personlig integritet vi ställt i vår enkät.

Under arbetets gång har det varit tydligt att det inte är lätt att följa med i alla svängar. Det är svårt även för den politiskt intresserade och tekniskt intresserade att hänga med i allt. Att veta när EU-maskineriet slutar och ska tas över av medlemsländerna är inte helt lätt, inte heller var och hur man får reda på möten och handlingar. Här har våra folkvalda politiker ett stort ansvar. Och det ligger ett extra stort ansvar på regeringen att vara tydlig med när beslut fattas och skicka ut underlag i tid. Tre partier (C, V och MP) hade alla uttryckt att det varit tidsbrist och bristande framförhållning som gjorde att de inte kunde förbereda sig och därmed missat att anmäla avvikande mening. Även media har en viktig roll i att bevaka viktiga frågor om teknik som många kan tycka är svåra och de har ett extra stort ansvar att bevaka EU-frågor.

C, V, MP och SD svarade på enkäten. De svarade alla "ja" på våra frågor och har därmed tagit tydligt ställning mot Chat Control och massövervakning.

S, M, KD och L svarade inte på enkäten trots flera påminnelser.

Socialdemokraternas ställning har dock varit tydligt för Chat Control så deras position är redan känd. Men de borde kunna svara på om de anser att den mänskliga rättigheten till privat korrespondens bör fortsätta vara en mänsklig rättighet. De bör också kunna svara på om de tror att mer material än CSAM-material kommer skannas efter om Chat Control blir verklighet. De har också haft motstridiga utsagor gällande huruvida totalsträckskrypterad kommunikation ska skannas eller inte.

M, KD och L har alla agerat inkonsekvent i förhållande till sin kommunikation och bör svara på hur de ställer sig till Chat Control, övervakning och personlig integritet. Det är anmärkningsvärt att inte något av regeringspartierna svarade på våra frågor.